

Бігуз М.М.,

к.е.н.,

старший викладач кафедри міжнародної економіки та інвестиційної діяльності,
Львівський інститут економіки і туризму

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ЛЬВІВЩИНИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. У статті здійснено аналіз туристичного бізнесу Львівщини. Визначено країни – лідери прийому українських туристів та країни походження іноземних туристів, яких було обслуговано туристичними підприємствами Львівщини. Виділено рейтинг туристичних підприємств Львівщини за певними критеріями. Здійснено аналіз роботи над розвитком міжнародного туристичного бізнесу у Львові та Львівській області. З’ясовано основні напрямки діяльності переважної більшості туристичних операторів Львівщини, які можуть виступити визначальними у посиленні конкурентних позицій туристичного бізнесу у Львівській області.

Ключові слова: туристичний бізнес, туристичні підприємства, іноземні туристи, туристичні потоки.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку регіональної, національної та світової індустрії гостинності туристичні оператори є основним суб’єктом у створенні туристичного продукту, а також виступають досить впливовою інституційною одиницею на світовому ринку туристичних послуг, що активно взаємодіє з іншими суб’єктами, адже від їх конкурентних позицій залежить стан розвитку та кон’юнктура не тільки регіонального та національного, а й світового туристичного ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Так, дослідження туризму як важливого соціоекономічного явища і процесу має місце у працях вітчизняних вчених, серед яких Г. Алейнікова, О. Бобарикіна, М. Борушак, А. Гайдук, В. Герасименко, Н. Жукова, В. Кицяк, Н. Коніщева, О. Любіцева, І. Мініч, А. Мокляк, О. Моран, І. Сидоренко, О. Сударкін, І. Черніна, І. Школа та ін. Наукові підходи щодо аналізу туристичного бізнесу та його особливостей розвитку окремого регіону сьогодні вибірково досліджені.

Мета статті полягає в аналізі стану туристичного бізнесу Львівщини задля формування сучасного портрету розвитку туризму Львівщини у контексті глобалізації.

Вклад основного матеріалу дослідження. Розвиток туристичного ринку України відбувається в умовах інтернаці-

оналізації, євроінтеграції та глобалізації економіки. Туроператори та турагенти становлять вагомий сегмент національного та глобального туристичного ринку, їх частка у структурі ВВП країн, для яких туризм формує основу економіки, сягає близько 10% (Іспанія, Італія, Франція, Німеччина та ін.), у той час як для України цей показник становить лише 2%. Суб’єкти туристичного бізнесу забезпечують зайнятість близько 7% економічно активного населення, є привабливими для інвесторів та підприємців [1, с. 1].

На сучасному етапі розвитку регіональної, національної та світової індустрії гостинності туристичні оператори є основним суб’єктом у створенні туристичного продукту, а також виступають досить впливовою інституційною одиницею на світовому ринку туристичних послуг, що активно взаємодіє з іншими суб’єктами, адже від їх конкурентних позицій залежить стан розвитку та кон’юнктура не тільки регіонального та національного, а й світового туристичного ринку.

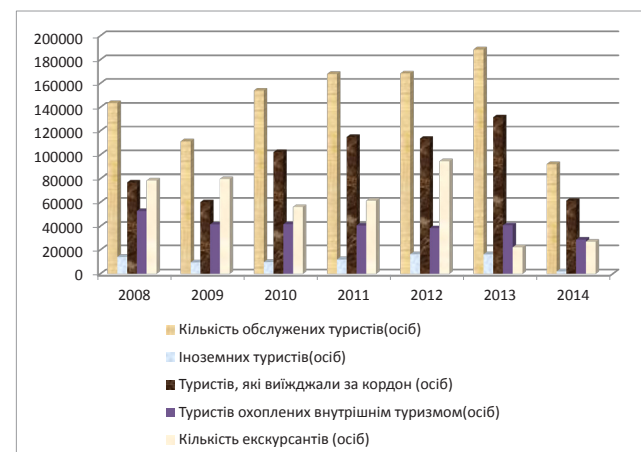

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків у Львівській області за 2008–2014 рр.

Таблиця 1

Динаміка туристичних потоків

Показники	Роки							Зміна показника, (%) у співвідношенні 2014 р. до 2010 р.
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Кількість обслугованих туристів (осіб)	143610	111366	153939	167964	168367	188520	92128	-59,8
Іноземних туристів (осіб)	14061	9621	9894	12097	16309	16162	2015	-20,4
Туристів, які виїжджали за кордон (осіб)	76851	60138	102340	115138	113691	131530	61465	-60,1%
Туристів охоплених внутрішнім туризмом (осіб)	52697	41607	41705	40729	38367	40828	28648	-68,7%
Кількість екскурсантів (осіб)	78418	79695	56045	61328	94479	22184	26901	-48%

Згідно з Державним реєстром суб'єктів туристичної діяльності, станом на 1 січня 2013 р. у Львівській області зареєстровано 153 туристичні підприємства (туроператори), діяльність яких можна побачити у наступній динаміці (табл. 1, рис. 1).

Динаміка туристичних потоків (табл. 1) показує зростання до 2013 р., проте 2014 р. продемонстрував суттєве падіння, що в більшій мірі пояснюється військово-політичною ситуацією в країні. Зміна показника (%) у співвідношенні 2014 р. до 2010 р., показав зниження по всіх показниках, зокрема: іноземних туристів – на 20,4; туристів, які виїжджали за кордон – 60,1; туристів, охоплених внутрішнім туризмом – 68,7 та кількість екскурсантів – 48.

Вітчизняні туристи у 2014 р. виїжджали до 57 країн світу [3]. Країни – лідери прийому українських туристів за аналізованими чотири роки є змінні, так, у 2011 р. ними стали: Болгарія, Угорщина, Чехія, Польща, Туреччина, Єгипет, Чорногорія та ін. Як показує табл. 2, кожного року країни – лідери прийому українських туристів змінюються. Відтак, у 2014 р. ними стали: Угорщина, Польща, Болгарія, Чехія, Італія (табл. 2).

Найбільш популярною метою туристично-екскурсійних подорожей залишається дозвілля і відпочинок. З такою метою у 2014 р. подорожувало 74,2 тис. осіб (80,5% від загальної кількості) [3].

У 2011 р. більшість туристів віддали перевагу морському відпочинку у Болгарії і пізнавальним турам в Європу. У 2014 р. від більшість українських туристів відвідали Угорщину з її відмінними можливостями у лікуванні на основі мінеральної води. Жодна столиця світу не має такої, як Будапешт, кількості джерел лікувальних термальних вод. При цьому більше сотні

термальних джерел країни знаходяться саме у Будапешті, 50% з яких живлять купальні столиці.

У 2014 р. туристичними підприємствами Львівщини надано послуги іноземним туристам із 29 країн світу [3], серед них переважали туристи з Польщі, Російської Федерації, Німеччини, Білорусі, Азербайджану, Молдови серед яких (табл. 3).

Як бачимо, показники табл. 3 свідчать про змінні показники по країнах і по роках. Якщо у 2011 р. найбільше туристів, які обслужені туристичними підприємствами Львівщини, було з Росії, то у 2014 р. – із Польщі.

Слід відмітити, що ще у 2010 р. Головним управлінням з питань туризму, зовнішніх зв'язків та інвестицій Львівської обласної державної адміністрації було визначено ТОП-10 туроператорів за певними критеріями (табл. 4). Проведений аналіз показав: жодне підприємство не займає лідируючих позицій, що свідчить про відсутність монополії на ринку туристичних послуг Львівщини, дана ситуація залишається незмінною протягом усіх чотирьох років.

Варто виділити таких туристичних операторів, як Львівське ЗАТ з туризму та екскурсій «ЛьВІВТУРИСТ», ТЗОВ СП «Міт-Тур» та ТЗОВ «Мандри тур», діяльність яких відповідає практично всім рейтинговим показникам. Проте відповідність усім рейтинговим показникам свідчить і про розпорошеність уваги туристичного оператора на в'їзному та виїзному туризмі, що посуває туристичне підприємство від першості у рейтингу.

У 2014 р. уже Департаментом міжнародного співробітництва і туризму не формувався даний рейтинг. Проте було зроблено вибірку за двома показниками (табл. 5).

Таблиця 2

Країни прийому туристів – громадян України

№ п/п	Назва країни	Кількість туристів (роки)				Зміна показника (%) у співвідношенні 2014 р. до 2011 р.
		2011	2012	2013	2014	
1	Угорщина	13792	14501	15587	16645	+ 120
2	Болгарія	14287	13424	12029	11876	-83,1
3	Чеська Республіка	13417	12140	10984	9327	- 69,6
4	Польща	10049	10559	11726	11936	+118,7
5	Франція	7591	7809	8026	8243	+108,6
6	Чорногорія	6391	6908	6593	6420	+100,4
7	Туреччина	10028	6893	7246	8254	-82,3%
8	Італія	6585	6757	8021	9258	+140,6%
9	Греція	1579	6369	7950	8371	+530,1%
10	Хорватія	5416	5424	5102	4961	-91,6%

Таблиця 3

Іноземні туристи, обслужені туристичними підприємствами Львівщини

№ п/п	Назва країни	Кількість туристів			Зміна показника (%) у співвідношенні 2014 р. до 2012 р.
		2012	2013	2014	
1	Росія	4148	3826	3157	-76,1
2	Білорусія	2696	937	827	-30,7
3	Польща	2293	2938	3502	-152,5
4	Німеччина	2584	702	1203	-46,5
5	Латвія	882	618	527	-59,7
6	США	482	280	348	-72,2
7	Данія	481	338	679	-141,2
8	Азербайджан	479	774	642	-134,0
9	Литва	458	338	597	-130,3
10	Канада	292	420	976	334,2

Офіційний рейтинг туроператорів Львівщини на основі показників, виділених у табл. 4 та 5, недостатньо повно відображає рівень розвитку туристичного підприємства і не свідчить про рівень надійності та фінансової стабільності. Проте саме цим показникам приділяється найбільша увага при виборі споживачем туристичного продукту того чи іншого туроператора.

Про посилену роботу над розвитком міжнародного туристичного бізнесу у Львові та Львівській області свідчить ряд підписаних у 2013–2015 рр. угод про співпрацю Львівської області з регіонами та установами іноземних держав (табл. 6).

Протягом останніх років український туристичний бізнес збільшує свою присутність на багатьох туристичних виставках

Таблиця 4

Рейтинг ТОП-10 туристичних підприємств Львівщини у 2010 р.

Назва туроператорів	які сплатили найбільшу кількість платежів до бюджету	які обслужили найбільшу кількість туристів	з найбільшими показниками внутрішнього туризму	з найбільшими показниками іноземних туристів
ТзОВ «Аккорд-тур»	1	1		
ТзОВ СП «Міст-тур»	2	2	2	
ДП ТОВ СП «Трайидент консалтинг та інвестиції»	3	6		
Львівське ЗАТ з туризму та екскурсій «ЛЬВІВТУРИСТ»	4	5	1	4
ПП «Фірма ПІЛІГРИМ»	5			
ПП «ТУР-ГАЛИЧИНА»	6		7	9
ТОВ «Туристичне агентство «Клуб мандрівників»	7		10	
ТОВ «Еліта-нова»	8			
ТОВ «Алголь»	9	3		
ТОВ «Туристична компанія «КОЛІЗЕЙ»	10			
ПП «Океан-тур»		4		
ТзОВ «Мандри тур»		7	4	1
ТОВ «Трайидент хіт»		8		
ПП ТФ «ПЕТБО»		9		3
ТОВ «НАСОРОХ»		10		
ПП «Трускавецьке туристичне агентство «СВРОПА»			3	
ТОВ «Мандри-плюс»			5	
ТОВ «ВІКТОРІЯ Д»			6	
ТОВ «Ельпіда»			8	
ТОВ «КИЙ АВІА ВЕСТ»			9	7
ТОВ «Нафтуса тур»				2
ТОВ «Львівське регіональне підприємство з туризму» ГАЛІНТУР»				
ПП «ОФІТ-СЕРВІС»				
ДП «Львів-Інтуртранс плюс»				8
ПП «ІНЛЬВІВ»				10

Джерело: складено на основі [2]

Таблиця 5

Рейтинг турпідприємств Львівщини у 2014 р. за певними критеріями

№ з/п	Турпідприємства, які обслужили найбільшу кількість туристів	Підприємства, які сплатили найбільшу кількість платежів до бюджету
1	ТзОВ «Аккорд-Тур»	ТзОВ СП «Міст-тур»
2	ТзОВ СП «Міст-тур»	ТзОВ «Аккорд-Тур»
3	ТзОВ «Алголь»	ТзОВ «Туристична компанія «Азімут»
4	ПРАТ «Львівтурист»	ПРАТ «Львівтурист»
5	ТзОВ «Віват»	ДП ТзОВ СП «ТрайидентКонсалтинг та інвестиції»
6	ПП «Туристична фірма «ПЕТБО»	ТзОВ «Алголь»
7	ТзОВ «Нафтуса Тур»	ПП «Фірма Пілігрим»
8	ТзОВ «Насорох»	ДП «Львів-Інтуртранс Плюс» ВАТ «Львів-Інтуртранс»
9	ТзОВ «Музенідістрелв Львів»	ПП «Дванадцять місяців»
10	ТзОВ «Клуб мандрівників»	ПП «Туристична-консультаційна агенція «Лемберг-тур»

Перелік документів про співпрацю Львівської області з регіонами та установами іноземних держав

№ з/п	Назва документа	Дата підписання	Строк дії	Регіон (установа)	Держава
1.	Угода між Львівською обласною державною адміністрацією (Україна) та Урядом Федеральної землі Штирія (Республіка Австрія) про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво	05.07.2013 р.	Безстроково	Федеральна земля Штирія	Республіка Австрія
2.	Меморандум між Львівською обласною державною адміністрацією, Львівською обласною радою та ФАМЕД Інжиніринг ГмбХ& Ко КГ (VAMED Engineering Gmb H&Co KG) про наміри щодо реалізації проекту «Центральна лабораторія для Львівської області»	30.09.2013 р.	На термін реалізації проекту	ФАМЕД Інжиніринг ГмбХ& Ко КГ	
3.	Угода між Львівською обласною державною адміністрацією України та Брестським обласним виконавчим комітетом Республіки Білорусь про торговельно-економічне, науково-технічне і культурне співробітництво	08.10.2004 р.	Безстроково	Брестська область	Республіка Білорусь
4.	Меморандум про взаєморозуміння між Львівською обласною державною адміністрацією та Канадським об'єднанням співробітництва для міжнародного розвитку СОКОДЕВІ	14.04.2014 р.	31.03.2021 р.		Канада
5.	Меморандум про наміри співпраці щодо реалізації проекту будівництва концесійної дороги «Краківець – Львів – Броди»	17.05.2013 р.	термін дії не визначено	Підкарпатське воєводство	Польща
6.	Меморандум про співробітництво між Львівською обласною державною адміністрацією та чеською компанією TTS ekos.r.o. (щодо реалізації у Львівській області енергоефективних проектів, у т. ч. з використанням альтернативних джерел енергії)	12.11.2014 р.	Термін дії – до виконання визначених завдань	Чеська компанія TTS ekos.r.o.	Чеська Республіка
7.	Меморандум про співпрацю між Львівською обласною державною адміністрацією та Центром інформації та документації НАТО в Україні	03.10.2013 р.	Термін дії не визначено	Центр інформації та документації НАТО в Україні	НАТО
8.	Угода про партнерство між Львівською обласною радою, Львівською обласною державною адміністрацією та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (про реалізацію III фази Проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»)	16.10.2014 р.	31.03.2018	ПРООН	ООН
9.	Заява між Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та Львівською обласною державною адміністрацією про підтримку впровадження проекту «Комунікації у сфері репродуктивного здоров'я та здоров'я матері і дитини»	05.12.2014 р.	Термін дії не визначено	ЮНІСЕФ	ООН
10.	Протокол про наміри щодо реалізації спільного проекту «Муніципальні партнерства для покращання енергоефективності у Самборі та Жовкві»	05.02.2015 р.	Проект реалізуватиметься з 01.03.2015 р. до 28.02.2017 р.	Фонд «Східна Європа»	
11.	Протокол про наміри між Львівською обласною радою, Львівською обласною державною адміністрацією та Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа» про реалізацію програми «Лідерство в економічному врядуванні (ЛЕВ)»	27.04.2015 р.	19.12.2014 р. – 18.12.2019 р.	Фонд «Східна Європа»	
12.	Меморандум про співпрацю та популяризацію іноземних інвестицій в економіку Львівської області між Львівською обласною державною адміністрацією, Головним управлінням ДФС у Львівській області, Львівською митницею ДФС, Посольством Королівства Данія в Україні та Данською бізнес-асоціацією	21.05.2015 р.	Безстроково	Посольство Королівства Данії в Україні Данська бізнес-асоціація	

Джерело: складено на основі [6]

та форумах, серед них: ITB, Берлін, Німеччина; UITT, «Україна 2014» Київський туристичний форум; ТурЕкспо, Львів; Всеукраїнський туристичний форум, Тернопіль; Гданська міжнародна туристична виставка, Гданськ; Ряшівська туристична виставка; АІТФ Баку, Азербайджан; Туристична виставка в Батумі, Грузія; Ізмірський ярмарок, Туреччина; МІТТ Росія, Москва; INWETEX Росія, Санкт-Петербург; WTM Великобританія, Лондон.

З метою розвитку внутрішнього та в'їзного туризму у Львові було організовано багато туристичних подій: Міжнародний день туризму – промоекскурсії до Міжнародного дня туризму; Організація Днів Європейської спадщини; Проведення акції «Вихідні у Львові за 50%»; Підтримка проекту «Лемківськими місцями Львова» ГО «Лемківщина» в рамках конкурсу соціально-культурних проектів.

Також протягом 2013–2014 рр. управління туризму у Львівській області збільшує поширення інформації про Львів та Львівську область у мережі Інтернет і вітчизняних та міжнародних друкованих виданнях, проводиться збір та переклад інформації про події у Львові (англійською, німецькою та російською мовами). Розміщує статті про Львів у бортових журналах авіаліній, спеціалізованих туристичних виданнях України і світу.

Висновки. Розвиток туристичного бізнесу на Львівщині дає підстави стверджувати, що основним напрямком діяльності переважної більшості туристичних операторів області є виїзний туризм. Сьогодні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів перед суб'єктами туристичного бізнесу постає завдання поширення в'їзного та внутрішнього туризму, адже можливості його розвитку погравлюються в силу потрапляння Львова до ТОП-50 кращих міжнародних туристичних напрямків 2014 р. [4]. Це єдине українське місто, що потрапило до рейтингу trivago Best Value Index-2014, набравши 95,86% у співвідношенні «ціна – якість», Львів зайняв 39-е місце. Згідно з іншим рейтингом Numbeo (найбільша у світі користувацька база даних), Львів увійшов у п'ятірку найдешевших міст Європи за ціною проживання. Натомість найдорожчим визнано Цюрих [5]. А також Львів потрапив у ТОП-10 міст Європи, які варто побачити якнайшвидше, куди можна й треба їхати влітку 2014 р. за версією Virtual Tourist [7].

Варто також зазначити, що негативна військово-політична ситуація в країні стимулює в більшій мірі звертати увагу на розвиток та популяризацію внутрішнього туризму. Усі ці внутрішні і зовнішні фактори повинні змусити туристичних операторів переглянути основні напрямки своєї діяльності. Для того щоб окреслити правильний шлях діяльності, туристичним операторам варто виділити цілі, котрі слід досягти найперше:

- покращити рівень надання туристичних послуг;
- знайти внутрішні ресурси для інвестування у туристичний бізнес;
- увійти в європейську та світову економіку та впровадити реформи, необхідні для підвищення конкурентоспроможності туристичного бізнесу.

Література:

1. Бігус М.М. Управління конкурентоспроможністю суб'єктів туристичного бізнесу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец.

08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / М.М. Бігус. – Львів, 2013. – 20 с.

2. Мандруймо Львівщиною / Головне управління з питань туризму, зовнішніх зв'язків та інвестицій Львівської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lviv-land.com.ua/korysna-informacija/rezultaty-diyalnosti-turystychnyh-pidpryjemstv>.
3. Діяльність колективних засобів розміщення та туристичних організацій Львівської області у 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/press/2015/r15_30_29.pdf.
4. Львів потрапив до ТОП-50 кращих міжнародних туристичних напрямків 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/~/312667>.
5. Львів увійшов у п'ятірку найдешевших європейських міст за ціною проживання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.ua/articles/regions/_lviv-uvijshov-u-ryatirkunajdeshevshih-yevropejskih-mist-za-cinoyu-prozhivannya/567322.
6. Міжнародна співпраця / Львівська державна міська адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://loda.gov.ua/mizhnarodna_spivpratsya.
7. Управління туризму прозвітувало за 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://city-adm.lviv.ua/lmr-news/departments/department-of-tourism/216425-upravlinnia-turyzmu-prozvituvало-pro-robotu-za-2013-rik>.

Бігус М.М. Анализ современного состояния туристического бизнеса Львовщины в контексте глобализационных процессов

Аннотация. В статье осуществлен анализ туристического бизнеса Львовщины. Определены страны – лидеры приема украинских туристов и страны происхождения иностранных туристов, обслуженных туристическими предприятиями Львовщины. Выделен рейтинг туристических предприятий Львовщины по определенным критериям. Осуществлен анализ работы над развитием международного туристического бизнеса во Львове и Львовской области. Выяснены основные направления деятельности подавляющего большинства туристических операторов Львовщины, которые могут выступить определяющими в усилении конкурентных позиций туристического бизнеса во Львовской области.

Ключевые слова: туристический бизнес, туристические предприятия, иностранные туристы, туристические потоки.

Bihus M.M. Analysis of modern tourist business of Lviv region in context of globalization processes

Summary. The article analyses the tourism business in Lviv region. The leading countries that host Ukrainian tourists and counties of origination of tourists coming to Ukraine are determined. The rating tourist enterprises of Lviv region on certain criteria is determined. The analysis of development of international tourism business in Lviv and Lviv region is done. The main directions of activities of majority of tour operators in Lviv, which can be crucial in strengthening the competitive position of tourism business in Lviv region, are determined.

Keywords: travel business, travel, foreign tourists and tourist flows.